22. 7. 2002

ID: 17775

Náhrada škody

Byla-li škoda způsobena výlučně zaviněním poškozeného, nese ji sám, a to platí i v případě, že škoda vznikla následkem jednání poškozeného, jemuž pro nedostatek schopnosti ovládnout své jednání a posoudit jeho následky nelze přičítat zavinění.

Byla-li škoda způsobena výlučně zaviněním poškozeného, nese ji sám, a to platí i v případě, že škoda vznikla následkem jednání poškozeného, jemuž pro nedostatek schopnosti ovládnout své jednání a posoudit jeho následky nelze přičítat zavinění.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1427/2001, ze dne 16.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce P. K. proti žalované Nemocnici Č., za účasti Č. p., a. s., jako vedlejšího účastníka na straně žalované, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 24 C 69/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. března 2001, č. j. 6 Co 461/2001-54, tak, že dovolání odmítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 24. 10. 2000, č. j. 24 C 69/2000-35, zamítl žalobu s návrhem, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci 30.000,- Kč, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku žalobce na zaplacení částky 10.000,- Kč na bolestném a 20.000,- Kč za ztížení společenského uplatnění z titulu náhrady za poškození zdraví, k němuž došlo dne 21. 1. 1999 tím, že žalobce vyskočil z horního větracího okna ve společenské místnosti psychiatrického oddělení nemocnice v Č., čímž si způsobil zlomeninu pravé nohy, žeber a pohmoždění dalších částí těla. K hospitalizaci na psychiatrickém oddělení byl žalobce přijat pro akutní psychotickou poruchu a lehkou mentální retardaci na doporučení nemocnice v Č. K. Po přijetí se pokusil o útěk, bylo mu aplikováno neuroleptikum a byl omezen na lůžku. Po zklidnění se s ostatními pacienty navečeřel, projevil zájem sledovat televizi ve společenské místnosti, odkud se pak znovu pokusil o útěk. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná neporušila preventivní ani jinou právní povinnost, když psychiatrické oddělení bylo řádně zajištěno i pro případ pokusu pacienta o útěk, neboť je zamykáno a všechna okna jsou technickými prostředky jištěna proti otevření. Žalobce musel při svém útěku překonávat zábrany, které byly po celou dobu provozu oddělení objektivně dostačující. Pokud žalobce spatřoval porušení povinnosti žalované v tom, že byl v rozporu s ust. § 23 odst. 4 zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) nuceně hospitalizován, a že žalovaná nepodala v souladu s ust. § 191a a násl. o. s. ř. oznámení soudu o umístění žalobce ve zdravotnickém zařízení, není tato tvrzená okolnost pro posouzení odpovědnosti žalované za škodu rozhodná, protože nelze dovodit příčinnou souvislost mezi touto okolností a vznikem škody na zdraví žalobce. Příčinnou souvislost mezi jednáním žalované a škodou lze posuzovat pouze z hlediska ustanovení § 415 obč. zák., tedy z hlediska zajištění bezpečnosti pacientů na oddělení nemocnice. Detenční řízení dle ust. § 191a a násl. o. s. ř. navíc nemuselo být v daném případě zahájeno, neboť žalobce opustil oddělení ještě před uplynutím zákonné 24 hodinové lhůty.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 29. 3. 2001, č. j. 6 Co 461/2001-54, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a nevyhověl návrhu žalobce na připuštění dovolání, neboť nejde o rozhodnutí zásadního právního významu, když otázka dopadu ust. § 415 obč. zák. je věcí konkrétních skutkových okolností daného případu. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se i s jeho závěrem, že ze strany žalované nedošlo k zanedbání prevenční povinnosti, která by měla za následek poškození zdraví žalobce. Nemocnice měla vytvořena taková opatření, aby pacienti nemohli za normálních okolností opustit psychiatrické oddělení, a s ohledem na ostatní pacienty nemůže být hermeticky uzavřena tak, aby bylo možné zabránit i takovému jednání, ke kterému přikročil žalobce, když se rozhodl z nemocnice utéci větracím oknem ve druhém patře za překonání všech existujících zábran. I pro žalobce platila povinnost předcházet hrozícím škodám ve smyslu ust. § 415 obč. zák., a to i na vlastním zdraví. Tvrzené porušení povinností nemocnice podle zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) není v příčinné souvislosti se vzniklou škodou, neboť k úrazu žalobce došlo nikoliv v důsledku toho, že nemocnice nepodala soudu oznámení o umístění žalobce v jejím zařízení, nýbrž v důsledku jednání žalobce, který se nepředvídatelným způsobem pokusil o útěk z nemocnice. Ne ní proto dána odpovědnost žalované podle § 420 obč. zák.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýká, že se důsledně neřídil ustanovením § 132 o. s. ř. a neposuzoval každý důkaz a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti, a nezabýval se vůbec tím, co bylo třeba konkrétně učinit v péči o samotného žalobce. Poukazuje na svědecké výpovědi MUDr. E. K. a MUDr. J. T., z nichž vyplývá nutnost co největší péče o žalobce, přesto v rozporu s těmito doporučeními byla žalobci ponechána volnost. Nejdůležitější je důkaz záznamy ve zdravotní dokumentaci, které spolu se svědeckou výpovědí MUDr. K. svědčí o tom, že žalovaná neučinila vše pro to, aby předešla vzniku škody na zdraví žalobce, který se jako pacient psychiatrického oddělení mohl chovat jinak než pacienti na jiných odděleních nemocnice. Při přijímání na oddělení navíc projevil vůli na oddělení nezůstat, byl však hospitalizován násilím. Dále namítá nesprávné právní posouzení věci, když v daném případě nejde jen o ustanovení § 415 obč. zák., ale přímo o porušení právní povinnosti podle § 420 odst. 1, 2 obč. zák. Navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu, případně i rozsudku soudu prvního stupně, a vrácení věci k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po přezkoumání věci dospěl k závěru, že v dané věci směřuje dovolání proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř.

Dovolání je dále přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé [§ 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního

stupně, kterým soud rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Podle § 239 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku nebo usnesení odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Přípustnost dovolání může odvolací soud vyslovit i bez návrhu. Podle § 239 odst. 2 o. s. ř. nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Vady řízení vyjmenované v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nebyly dovolatelem tvrzeny a ani z obsahu spisu nevyplývají. Přípustnost dovolání není dána ani podle § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu ve věci samé nepředcházelo zrušení dřívějšího rozsudku soudu prvního stupně.

Zbývá proto posoudit přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají) a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání, může spočívat v tom, že dovolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Námitku nesprávného právního posouzení věci podle § 415 a 420 obč. zák., která by zakládala závěr, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, neshledal dovolací soud důvodnou.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Podle § 420 odst. 2 obč. zák. je škoda způsobena právnickou osobou nebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena. Podle § 420 odst. 3 obč. zák. odpovědnosti se zprostí ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil. Podle § 415 obč. zák. každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Obecná odpovědnost za škodu podle ustanovení § 420 obč. zák. je založena na současném splnění čtyř podmínek - 1. porušení právní povinnosti, 2. existenci škody, 3. vztahu příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti a škodou a 4. presumovaném zavinění. Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická či právnická osoba skutečně jednala (případně

opomenula jednat), a tím, jak jednat měla, aby dostála povinnosti ukládané jí právním předpisem či jinou právní skutečností.

Ustanovení § 415 obč. zák. ukládá povinnost každému postupovat vzhledem ke konkrétním okolnostem tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku škody, a jeho aplikace přichází v úvahu, není-li konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Jednání v rozporu s tímto ustanovením je rovněž porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. a tedy jedním ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu.

Je třeba přisvědčit závěru odvolacího soudu, že na základě skutkového stavu, jak byl v řízení zjištěn, zejména s ohledem na opatření k zajištění bezpečnosti pacientů na oddělení a k zamezení možnosti jejich útěku, a s ohledem na způsob, jakým žalobce překonal stávající překážky k tomu, aby mohl oknem opustit budovu, nelze dovodit odpovědnost nemocnice za vznik škody na zdraví žalobce, a to ani z hlediska porušení její tzv. prevenční povinnosti (§ 415 obč. zák.) tím, že by řádně nezajistila bezpečnost svých pacientů v uzavřeném psychiatrickém oddělení nebo tím, že žalobce nebyl omezen ve volném pohybu ve společenské místnosti při sledování televize, neboť bezprostřední příčinou vzniku škody bylo jednání žalobce, který se zcela nepředvídatelným způsobem pokusil o útěk a skokem z okna si přivodil zranění, za něž požaduje náhradu. K námitce žalobce, že byl ve stavu psychické lability, je třeba uvést, že byla-li škoda způsobena výlučně zaviněním poškozeného, nese ji sám (§ 441 obč. zák.), a podle ustálené judikatury to platí i v případě, že by škoda vznikla následkem jednání poškozeného, jemuž pro nedostatek schopnosti ovládnout své jednání a posoudit jeho následky nelze přičítat zavinění (srov. např. R 3/1984 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Existence dalších důvodů, které právě v konkrétním případě měly vést ošetřující personál k nějakým zvláštním opatřením, způsobilým zabránit žalobci v přístupu k zajištěnému větracímu oknu ve výšce 2,5 m a ve skoku z něj, se ze skutkových zjištění soudů obou stupňů nepodávají.

Odvolací soud správně dovodil, že v příčinné souvislosti se vzniklou škodou nemůže být žalobcem tvrzená skutečnost, že jeho hospitalizace byla v rozporu se zákonem č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a že soudu nebyl včas podán návrh na rozhodnutí o ní. O vztah příčinné souvislosti se totiž jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního jednání škůdce. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává. Otázku předpokladů obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. tedy odvolací soud vyřešil zcela v souladu s konstantní judikaturou a na danou věc toto ustanovení též správně aplikoval (ostatně dovolatel v tomto směru ani žádné konkrétní námitky neuvádí).

Pokud žalobce odůvodňuje své dovolání tím, že porušení povinnosti ze strany žalované bylo v řízení prokázáno a poukazuje na svědecké výpovědi a na listinné důkazy ve spise založené, případně namítá, že odvolací soud nevyvodil z důkazů správná skutková zjištění, a pominul některé rozhodné skutečnosti, jedná se o námitku, týkající se nikoliv řešení otázky právní, nýbrž hodnocení provedených důkazů při zjišťování skutkového stavu věci, tedy o dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. Správnost rozsudku odvolacího soudu z hlediska dovolacího důvodu podle ust. § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. však nelze v dovolacím řízení přezkoumat, neboť námitka, že rozsudek odvolacího soudu vychází z nesprávných skutkových zjištění, nezakládá přípustnost dovolání podle ust. § 239 odst. 2 o. s. ř.

Ze shora uvedeného vyplývá, že uplatněný dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (tj.

rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci) není naplněn a dovolacímu přezkumu předložená právní otázka nezakládá důvod pro závěr, že rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam. Dovolání proti tomuto rozsudku není tedy přípustné ani podle § 239 odst. 2 o. s. ř.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti